

Josefa Agustina Barriola Mintegiaga

*Gaztelu,
Gipuzkoa
(1924)*

Aurkibidea

Biografia

Gazteluarrak zituen bai aita eta bai ama, Elketakoa bata eta Erregineneakoa bestea. Bera Elketan jaioa da, txikiak zirela beste baserri batera bizitzera joan baziren ere. Bi anai-arreba ziren etxean. Lanerako jende gutxi zuten, beraz, etxean, baina hala ere aurkitzen zuten jolaserako denbora ere. Orduko haurren ibilerez hitz egin digu.

Zintak

GAZ-001

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Artetxe, Miren
- **Data:** 2010-12-09
- **Iraupena:** 60 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Arteaga, Karmele

GAZ-002

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Artetxe, Miren
- **Data:** 2010-12-09
- **Iraupena:** 36 min
- **Euskarria:** Bideo digitala

Pasarteak

1. Jaiotetxea utzi eta beste baserri batera bizitzera

- **Erref:** GAZ-001/002
- **Iraupena:** 0:03:06. **Hasi:** 00:01:08. **Bukatu:** 00:04:14
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua

Laburpena:

<p>Jaiotetxea, Elketa baserria, plazatik gertu geratzen zen baina etxe txikia eta terreno gutxikoa zelako, baserriz aldatu ziren gurasoak Josefak zortzi urte zituenean. Maizter joan ziren Gazteluko beste baserri batera, egun Josefa bertan bizi da. Baserriko nagusia Adunakoa zen baina Baionan bizi zen. 1949an baserria erosi egin zuten.</p>

2. Umeen jokoak

- **Erref:** GAZ-001/004
- **Iraupena:** 0:03:29. **Hasi:** 00:05:23. **Bukatu:** 00:08:52
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako kontuak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:

<p>Etxea aldatzearekin lagunak aldatu zitzaizkion, baina garai hartan umeak etxe guztietan ziren, ez orain bezala. Garai bateko Gaztelun ume asko zeuden. Plazan eskola zegoen. Neska-mutilak jolasean ibiltzen ziren, borrokan, sokasaltoan, pilotan... Joko haiek nolakoak ziren azaltzen du.</p>

3. Gazteluko eskolako kontuak

- **Erref:** GAZ-001/006

- **Iraupena:** 0:03:12. **Hasi:** 00:09:27. **Bukatu:** 00:12:39
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako lanak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

<p>Etxean lana beti zegoen. Umeek ere laguntzen zuten. Josefaren etxean eskolari garrantzia ematen zioten. Aitak eskola pixka bat bazuen eta hura inportantea zela pentsatzen zuen. Eskolan adin desberdinetakoak nahasirik zeuden. Maistrak erdaraz erakusten zuen eta umeei kosta egiten zitzaien. Eskolan lanak ongi eginez gero puntuak ematen zizkien.</p>

4. Eskolan maistra erdaldunak

- **Erref:** GAZ-001/007
- **Iraupena:** 0:02:16. **Hasi:** 00:12:39. **Bukatu:** 00:14:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Euskara » Euskararen egoera
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak

Laburpena:

<p>Gaztelun ez zegoen erdaldunik. Erdaraz neskame ibilitakoak bakarrik zekiten. Eskolan erdaraz ikastea kosta egiten zitzaien. Eskolan beti maistrak egoten ziren, maisurik ez. Maiz aldatzen zituzten. Garai batean maistrak Gaztelun bertan bizi ziren baina beranduago Tolosara joaten ziren bizitzera.</p>

5. Eskola baino garrantzitsuago, dotrina

- **Erref:** GAZ-001/009
- **Iraupena:** 0:03:21. **Hasi:** 00:16:44. **Bukatu:** 00:20:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Dotrina
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:

<p>Eskola baino garrantzitsuagoa dotrina zen. Apaizak lehiaketa antolatzen zuen dotrinaren inguruan eta puntuak banatzen zituen. Igande arratsaldeetan zozketak egiten zituzten puntu haiek erabiliz. Dotrina errekreio garaian edo arratsaldeetan ikasten zuten. Dotrina euskaraz ikasten zuten. Etxean ikasi behar izaten zuten, aitaren laguntzaz.</p>

6. Gabonak eta Santa Ageda

- **Erref:** GAZ-001/011
- **Iraupena:** 0:04:55. **Hasi:** 00:22:13. **Bukatu:** 00:27:08

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Santa Ageda
- Erlijioa » Ohiturak eta bizimodua » Eliza giroko ospakizunak » Gabonak

Laburpena:

<p>Gabonetan turroia izaten zen baina gutxi, dirurik ez zegoen eta. Garai batean abestera ez ziren ateratzen. Santa Ageda egunean ateratzen ziren eskera. Etxez etxe ibiltzen ziren eta janaria ematen zien ondorengo egunetan herriko etxean afaria egiteko. Mutilak bakarrik ateratzen ziren. Eskean zebiltzala abestu egiten zuten.</p>

7. Eguberriak gutxi ospatzen ziren

- **Erref:** GAZ-001/012
- **Iraupena:** 0:03:57. **Hasi:** 00:27:08. **Bukatu:** 00:31:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eliza giroko ospakizunak
- Erlijioa » Ohiturak eta bizimodua » Eliza giroko ospakizunak » Gabonak

Laburpena:

<p>Gabon gauean afari berdintsua izaten zuten, agian pixka bat hobe. Eguberri egunean bazkaria egiten zuten etxean eta ahaideren bat etortzen zen. Igande bat balitz bezala ospatzen zuten. Garai hartan ez zen Olentzero ez Erregerik pasatzen. Urte zahar gaua ez zuten ospatzen.</p>

8. Gazteluko festak

- **Erref:** GAZ-001/013
- **Iraupena:** 0:02:34. **Hasi:** 00:31:05. **Bukatu:** 00:33:39
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eliza giroko ospakizunak
- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak

Laburpena:

<p>Urteko egun handiena Ama Birjinaren eguna izaten zen, herriko festak zirelako. Erroskillak saltzera etortzen ziren herrira. Txistua jotzen zuten. Ave Mariatarako etxera joan behar izaten zuten. Egun haietan etxean lana handia izaten zen, baina Ama Birjina egunean denak jai egiten zuten.</p>

9. Arropa berria festetan estreinatzen zuten

- **Erref:** GAZ-001/014
- **Iraupena:** 0:07:09. **Hasi:** 00:33:39. **Bukatu:** 00:40:48
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu
- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak

Laburpena:

<p>Festetarako arropa berria estreinatzen zuten askotan. Soinekoak beso erdikoak eta belaunaren azpirainokoak izaten ziren. Bata antzekoak ziren. Ilean trentzak egiten zituzten baina amak hura lana handia zela esaten zien. Beranduago permanentea egiten hasi ziren. Garai hartan ile kizkurra gehiago gustatzen zitzairen. Ilean elkarri izurrak egiten ibiltzen ziren. Izurrak egiteko zerbeza erabiltzen zuten batzuk. Erruloak beranduago hasi ziren. Lepokoa ezkontza egunean jarri zuen. Jertse bakarra besterik ez zuten.</p>

10. Neskame joaten zirenak aldatuta itzultzen ziren

- **Erref:** GAZ-001/015
- **Iraupena:** 0:01:26. **Hasi:** 00:40:48. **Bukatu:** 00:42:14
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Neskameak

Laburpena:

<p>Garai batean jendearen artean orain baino desberdintasun gutxiago zeuden. Kanpora neskame bezala ateratzen zirenak izaten ziren aldatzen hasten zirenak. Haiek arropa hobeagoak izaten zituzten.</p>

11. Gazte asko zeuden eta oso pozik bizi ziren

- **Erref:** GAZ-001/016
- **Iraupena:** 0:04:51. **Hasi:** 00:42:14. **Bukatu:** 00:47:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana
- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak
- Familia eta harremanak » Herriko giroa

Laburpena:

<p>Oso pozik bizi ziren. Jai arratsaldeetan nonahi dantzan hasten ziren. Herrian gazte asko zeuden. Ondoko etxeetakoekin lagunak ziren. Elizatik ateratakoan kontutan geratzen ziren. Gero etxera joan behar zen, lana egitera. Gaurko egunean ez dago hainbeste konfiantza herrikoen artean. Herrian sekretu gutxi zegoen, denon kontuak jakiten ziren. Kanpora joaten zirenak kontu berriak ekartzen zituzten.</p>

12. Azokara ondoko baserrikoekin txandaka joaten ziren

- **Erref:** GAZ-001/017
- **Iraupena:** 0:01:26. **Hasi:** 00:47:05. **Bukatu:** 00:48:31
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak
- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera

Laburpena:

<p>Tolosako azokara joaten ziren ondoko baserrikoekin txandaka. Beranduago mutil batzuk lanera atera ziren. Horretarako dirua behar zen.</p>

13. Inguruko herrietako festak

- **Erref:** GAZ-001/018
- **Iraupena:** 0:01:12. **Hasi:** 00:48:31. **Bukatu:** 00:49:43
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Beste toki batzuetara jaietara
- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak

Laburpena:

<p>Txikitan diru gutxi ikusi zuten, festetara joateko ematen zieten. Inguruko herrietako festetara joaten ziren. Festa onenak herrikoak ziren. Musika pixka bat izatea nahikoa zen.</p>

Transkripzioa

-Zuek ordun diruik ume ziñatela ikusten al zenuen txanponik.
-Ez, ez guk ez, noabaitte jun behar bagendun ematen baziguen pezta bat o bi o festetan, hemendik Lizartza festa, Oreja festa ta hola, hoik bi herri hoik, gero Leaburu bestea, hiru. Hiru herri hoita juten giñen, gaiñentzen ni enaiz jun beste bestetan izan, nere denboa hiru herri haitako festata. Geo Altzon gendun izeba bat, harea ezkondu, aitten arreba ta, harea jun ta beste bi egun o itten bagiñun festatan, hiru egun batzutan ta, hola.
-Ze, ze festa zian onenak.
-Herriko festak, jo, txistue aittu ezkeo o akordeona pixkat aittuzkeo nahikua bazan hotsa zerbaitte [...] aittuzkeo nahikua bazan. Ordungo festak uan gaurko musikaik onena baiño hobia zan. Tik uain gaurko musikaik ezti ezer entenitzen guk eta [...].
-Ordun ze izaten zan festetan, juntatu dantzako ta ahal zan gorana jaso besok eta jo ta fuego?
-Jo ta fuego.

14. Herrikoak bertakoekin ezkontzen ziren

- **Erref:** GAZ-001/019
- **Iraupena:** 0:03:01. **Hasi:** 00:49:43. **Bukatu:** 00:52:44
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa
- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkontzak
- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea

Laburpena:

<p>Festetan dantzari onenak zeintzuk ziren begiratzen zuten. Batzuk isilka ibili ondoren ezkontzen omen ziren. Herrikoak herrikoekin ezkontzen ziren normalean. Gauean azkena erretiratzen zena nor zen denok zekiten.</p>

Transkripzioa

-Ordun nobiyua billatzeko re garai earra izango zan festa garaia, zeñek dantza ondona in ta zein fiñena ta.
-Bai, dantzarik onena zein zan ikusteko behintzat bai. Gaiñeko ez dakit, ez dakit. Batzuk bat'e akordatu gabe ezkontzen emen zien, iñor akordatu gabe.

-Nola?

-Ixilik, sekreton, gauez hitz ein ta itten emen zien, denbo bateako.

-A bai e?

-Bai, hala esaten zuen, hoi bai. Ez hola, urtetan ta, plazan ta, herritan ta ibillita ez. Hitz ein, bestalde hitz einda, herrin, e zea, matrimonio asko ziela esaten zuen beiñe iñork alkarrekin ikusi gabekok. Bai.

-Normalena ordia, bestelakua izango zan ezta? Hola ezautu ta.

-Bai, herri, gaiñea herriñ herrikoa zan asko, ordun, herriñ herrikoa, bai, kanpotiken zea gutxigo, ez dakit hue nola izaten zan kanpo herrin, herrikoik'e ez zan juten beste herria eta, o launtzaz o nola itten zien, matrimonio hoik ez dakit.

-Neska launtzea're ahal zan hurbillena nahiyo igual.

-Bat ez askotan.

-Ez e.

-Ez, eun argiz mutillek'e lotsatu ta neskake bee garaian alde in ta, karo. Gauezkoak ibilliko zien, ordun'e izango ziela esaten det /esatet/ nik, izango zien akasko baiño, haik distintiboak zien, haik'e bazuen distintibo difeentia, belaxe, gauen azkena ibiltzen zana ta, gauen azkena erretiratzen zana ta bazittuen linguak'e esaten zittuen kontuk, beti, beti izan da hoi, beti, uaiñ'e hala izangoa ta gero're bai. Uaiñ berriz, eguna argittu arte eoten die /eoteie/ denak eta, uaiñ eztao.

-Uaiñ e hamabik jota kalea.

-Bai ta gerogo're, afaldu ta gero, aimarik ya erretiratu, baiño, baiño gero, afaldu ta gero kalea asko, eske gaiñea ezer eztala eoten esaten due /esateue/ aureaotik junda ta hola, ta.

-E, ordun esaten zizuen mutillekin ta kontuz ibiltzeko, bildurra bazan gauez bidetan ibiltzeko o.

-Bai, hoi haundie zuen lehengo zaharrak, bai, bai. Illuntzen erretiroak e bakoitzak beai asko launduko ziola gaiña, bee garaian erretiatu ta, zeatzen zana, asko, ez dakit /eztait/.

15. Udarán lana handia zegoen

- **Erref:** GAZ-001/021
- **Iraupena:** 0:04:20. **Hasi:** 00:55:15. **Bukatu:** 00:59:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak
- Herria, azpiegitura » Garraioak
- Baserria » Baserriko lanak

Laburpena:

<p>Udarán belarretan lana egin behar izaten zen. Etxean bi neska bakarrik zirenez laguntzera joan behar izaten zuten. Beranduago sega egiteko makina erosi zuten. Halere lana egin behar. Ume asko zituzten etxean denak mantentzeko asko behar zela esaten zuten, baina, gutxi zirenak, lanerako ere gutxi. Jornala irabazteko Gaztelu urruti geratzen zen. Garraiobiderik ez zuten. Hasieran bizikletaz joaten ziren, eta gero motorrean.</p>

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2025-11-16

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com